

E

EN NIEUWE SLANG UIT QUEENSLAND

Raymond Hoser, 41 Village Avenue,
Doncaster, Victoria, 3108, Australië.
Telefoon: +61 3 9857-4491
Fax: +61 3 9857-4664
E-mail: adder@smuggled.com

INLEIDING

De bedoeling van dit artikel is het beschrijven van een nieuwe slangensoort. Op dit moment is zij alleen nog maar bekend uit de noordelijke binnenlanden van Queensland, Australië. Ze is vele jaren verward met grotere, maar in veel opzichten sterk gelijkende soorten als de King Brown Snake (*Pseudechis australis*) en/of de Western Brown Snake (*Pseudonaja nuchalis*).

De beschubbing en kleur van deze soort lijkt in principe sterk op die van *Pseudechis australis*, terwijl ze in bouw meer weg heeft van de Brown Snake (genus *Pseudonaja*). Deze gelijkenis met *Pseudonaja* is het meest duidelijk in de grootte van de kop, die verhoudingsgewijs kleiner is dan van alle andere soorten die tot het genus *Pseudechis* gerekend worden.

Ik beschouw deze nieuwe soort als nog het meest verwant aan de slangen die tot het genus *Pseudechis* gerekend worden. Toch stel ik voor om haar in een nieuw genus te plaatsen, omdat dit ook overeenkomt met de meningen van diverse experts waaronder Greer (1997), Shea, Shine and Covacevich (1993) en Wells en Wellington (1985a). Zij beschouwen *Pseudechis* eigenlijk als een groep die uit meer dan één genus bestaat. Zo zijn er al namen voorgesteld voor de groepen *Pseudechis australis* en *Pseudechis colletti* die vermoedelijk ook in toekomstige wetenschappelijke publicaties gebruikt zullen gaan worden. Dit artikel geeft de laatste informatie over deze nieuwe soort, alsook waar ze kan worden gevonden, en gaat in op mogelijk verder onderzoek en een aantal andere zaken.

SAMENVATTING

Kenmerkende soort: *Pailsus pailsei* sp. nov.

Beschrijving van het genus.

Grote giftige elapiden, waarschijnlijk het meest verwant aan de King Brown Snakes (genus *Pseudechis*, soms ook *Cannia* genoemd), beide zullen waarschijnlijk uiteindelijk tot hetzelfde genus gerekend gaan worden. Deze slangen worden vermoedelijk 1 tot 1,5 meter lang. Exemplaren van meer dan twee meter zijn waarschijnlijk zeldzaam.

Momenteel alleen bekend uit het Mount Isa-gebied in Queensland. Kan onderscheiden worden van *Pseudechis australis* die in hetzelfde gebied voorkomt, omdat vrijwel alle subcaudale schubben ongedeeld zijn, terwijl bij *Pseudechis australis* de ongevener laatste 20 subcaudalen meestal wél gedeeld zijn. Ook onderscheidt ze zich van *Pseudechis australis* door de verhoudingsgewijs kleinere en minder brede kop en een algemeen sierlijkere bouw.

Ze verschilt van *Pseudonaja* door haar hoofdzakelijk ongedeelde subcaudale schubben tegenover de vrijwel allemaal gedeelde subcaudalen van laatstgenoemde. Ook mist *Pailsus* de oranje of bruine vlekken op haar buikzijde. Ze is daardoor niet gemakkelijk te verwarren met een andere soort. Ze is vernoemd naar Roy Pails uit Ballarat, Victoria.

PAILSUS PAILSEI

Het holotype (een volwassen vrouwtje) werd binnengebracht in het National Museum of Victoria, 91 Victoria Crescent, Abbotsford, Victoria op 22 juni 1998. Het nummer voor dit exemplaar is D69704 (Coventry 1998). Ze werd gevangen op 19 november 1984 bij East Leichardt Dam, in de buurt van Mount Isa, Queensland, 20° 47' breedtegraad,

Pailsus pailsei. Foto: Raymond Hoser.

139° 47' lengtegraad, ergens tussen half zeven en negen uur 's avonds door een persoon die met behulp van een lamp op zoek was naar slangen in het terrein onder aan de muur van de dam. Ze was volwassen toen ze werd gevangen en groeide niet meer in gevangenschap. Ze leefde nog acht jaar in gevangenschap en werd na haar dood (omstreeks 1990) nog acht jaar bewaard in een vriezer, voordat ze op bovengenoemde datum naar het museum werd gebracht en formeel werd geregistreerd. De oorzaak van haar dood was niet bekend.

DETAILS VAN HET HOLOTYPE

Afmetingen: 90.2 cm van neus tot staartbasis, lengte van de staart 16.9 cm, totale lichaamslengte 107.1 cm. Lengte vanaf de punt van de neus tot het eind van de kopschilden 2 cm, breedte van de kop

1,5 cm, (alles gemeten in een rechte lijn en aan het ingevroren exemplaar).

BESCHUBBING

Glad, niet gekield. Geen suboculair, zes supralabialen (aan elke kant), een enkele witte rostrale schub, gedeelde neusschilden, twee postoculair, twee temporale schubben aan elke kant, de eerste verlengd. Twee grote prefrontale schubben, De enkele supraoculair zijn van dezelfde grootte als de enkel frontalen, een gedeeltelijk gedeelde precoculaire schub aan beide zijden van de kop. Aan de onderzijde van de kop (ventraal) liggen twee duidelijke voorgelegen kinschilden en vier achtergelegen kinschilden waarvan de twee middelste erg klein zijn. Aan beide zijden liggen zes labiale schubben op de onderkaak (lower labials).

Op haar rug vinden we 17 rijen schubben, aan de buikzijde 218 ventrale schubben, een gepaarde anale schub en 65 ongedeelde subcaudalen, met uitzondering van de nummers 60 en 61 (naar achteren geteld), die gedeeld zijn.

Een tweede exemplaar van deze soort (levend en van het vrouwelijk geslacht) dat ik kon onderzoeken, bleek 69 subcaudale schubben te hebben, allemaal ongedeelde. De rest van de beschubbing was zoals die van het museumexemplaar.

KLEUR

Het vrouwelijk exemplaar bestudeerde ik in juni 1998. De kleur van het bevroren museumexemplaar was vrijwel hetzelfde als die van het levende. Voor een goede kleurbeschrijving kan ik beter verwijzen naar de kleurenfoto van het holotype en een ander levend exemplaar dat dichtbij de oorspronkelijke plaats gevangen was en eenzelfde kleur heeft. Het holotype is min of meer bruin van kleur en in geen geval roodachtig. Er is een bepaalde olijkleurige was zichtbaar. Het rostrale neusschild is wit en de buikzijde is effen geel- tot crèmekleurig. Het holotype heeft geen magenta-kleurige plekken achter op de kop of in de nek, hoewel een ander exemplaar van deze soort deze wel had. Sommige van de bovenste labiale schubben witachtige plekken, overeenkomend met de kleur van de buikzijde.

IDENTIFICATIE

Jarenlang is deze soort klaarblijkelijk foutief benoemd en verward met de King Brown Snake (*Pseudechis australis*) en slangen van het genus *Pseudonaja*. Ze is sympatrisch met beide.

De soort lijkt nog het meest op *Pseudechis australis*, waarvan ze kan worden onderscheiden door de vol-

gende kenmerken: een iets slankere bouw, kleine lengte van de volwassen dieren en een smallere en minder geprononceerde kop. *Pailsus pailsei* kan schijnbaar vrij betrouwbaar onderscheiden worden van *Pseudechis australis* uit hetzelfde gebied (het noordwesten van Queensland) door het ontbreken van of het lage aantal gepaarde subcaudale schubben (minder dan tien) tegenover meer dan vijftien voor *Pseudechis australis*. Beschrijvingen in de literatuur van sommige *Pseudechis australis* zonder gepaarde subcaudalen (bijv. Cogger 1992, Wilson en Knowles 1988) zouden echter wel eens van *Pailsus pailsei* kunnen zijn, iets wat nader onderzocht dient te worden. Worrell (1972) en Hoser (1989) vermelden *Pseudechis australis* niet als altijd enkele subcaudalen hebbend. Verder onderzoek van alle exemplaren in Australische musea die beschreven zijn als *Pseudechis australis*, is nodig om de taxonomie van *Pseudechis australis*, *Pailsus pailsei* en erop lijkende soorten duidelijk te krijgen. Zo'n studie vergt echter van mij op dit moment echter teveel tijd en inzet.

Pailsus pailsei kan onderscheiden worden van *Pseudonaja* door haar gebrek aan gepaarde subcaudalen tegenover allemaal of vrijwel allemaal gedeelde, het ontbreken van oranje of bruine vlekken op de buikzijde en haar witachtige neusschild.

Er is wel gesuggereerd dat *Pailsus pailsei* mogelijk een 'hybride' zou kunnen zijn tussen *Pseudechis australis* en een *Pseudonaja*. Naar mijn mening is dit echter niet waar, omdat er geen aanwijzingen zijn dat zoiets voorkomt. Daarnaast hadden alle hybride Australische slangen die ik ooit gezien heb, waaronder *Acanthophis hawkei* X *Acanthophis lancasteri*, *Morelia spilota* X *Morelia amethystina* en *Morelia spilota* X *Liasis fuscus* altijd een beschubbing die het midden hield van die van de ouders. Dit is duidelijk niet zo voor *Pailsus pailsei*. Uit de gegevens die ik presenteer in dit artikel blijkt eerder dat *Pseudechis australis* een

beschubbing heeft die het midden houdt tussen die van *Pseudonaja* en *Pailsus*, tenminste wat het aantal enkele of gepaarde subcaudalen betreft.

HABITAT VAN HET HOLOTYPE

Het was een steil en heuvelachtig gebied aan een kant van een waterloop en vlak en grasachtig aan de andere kant. Tegelijk met het type exemplaar werden een *Liasis burtonis* en een *Diplodactylus ciliaris* (?) gevangen, elk zwanger van twee eieren. Het weer was de 24 uur voorafgaand aan de vangst heet geweest met een minimum nachttemperatuur van 26°C en een dagmaximum van 37°C. De rotsen waren granietachtig en de vegetatie bestond voornamelijk uit *Spinifex triodia* sp.

Een tweede exemplaar werd gevangen op 16 november 1984. Het was een volwassen vrouwtje. Geen van haar 69 subcaudalen was gepaard. Ze is op dit moment niet officieel beschreven of aangeboden aan een museum. Dat zal waarschijnlijk na haar dood wel gebeuren.

Op het moment van schrijven van dit artikel (juni 1998) leefde de slang al 14 jaar in gevangenschap en begon duidelijk tekenen van ouderdom te vertonen. Ze had nog maar één oog dat echter voortdurend troebel was.

DETAILS VAN DE VANGST

Tussen 18.30 and 21.00 uur op 16 november 1984 m.b.v. een lamp in het gebied van Clem Walton Park, nabij Mount Isa, Queensland, 20° 51' breedte, 140° 03' lengte. Het weer in de voorgaande 24 uur was warm geweest met onweersbuien in de namiddag. De maximum temperatuur was 36°C geweest. Op hetzelfde tijdstip werden talrijke Gilbert's Dragons (*Lophognathus gilberti*) aangetroffen en een volwassen King Brown Snake (*Pseudechis aus-*

tralis). De rotsen in het gebied bestonden voornamelijk uit graniet en sedimentgesteente.

GEVANGENSCHAP

Noch het eerste, noch het tweede bekende exemplaar van *Pailsus pailsei* gaf problemen bij het houden in gevangenschap. Ze waren beide van ongeveer dezelfde grootte, geen van tweeën groeide nog tijdens de gevangenschap en beide kregen uitsluitend knaagdieren aangeboden. Het tweede dier legde, kort nadat ze gevangen was, vijf eieren, maar helaas was het door omstandigheden niet mogelijk de eieren uit het terrarium te verwijderen voordat hun toestand zover verslechterde dat ze niet meer uit konden komen.

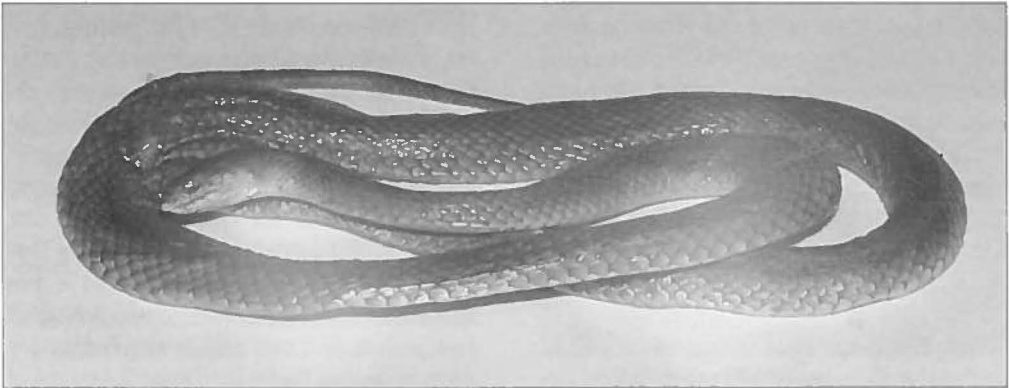
In gevangenschap zijn deze dieren zeker niet agressief en ze passen zich goed aan. Bij het fotograferen van het tweede (levende) dier bleek het niet nodig om speciale trucs uit te halen (zoals het dier afkoelen) om het stil te laten liggen, anders dan het weg te laten kruijen in een oude ijsdoos.

Ook na herhaalde verstoring deed de slang geen pogingen om de haak te bijten die gebruikt werd om het dier goed te leggen. Haar mate van agressiviteit leek meer op dat van *Pseudechis* dan op dat van de meer strijdbare *Pseudonaja*.

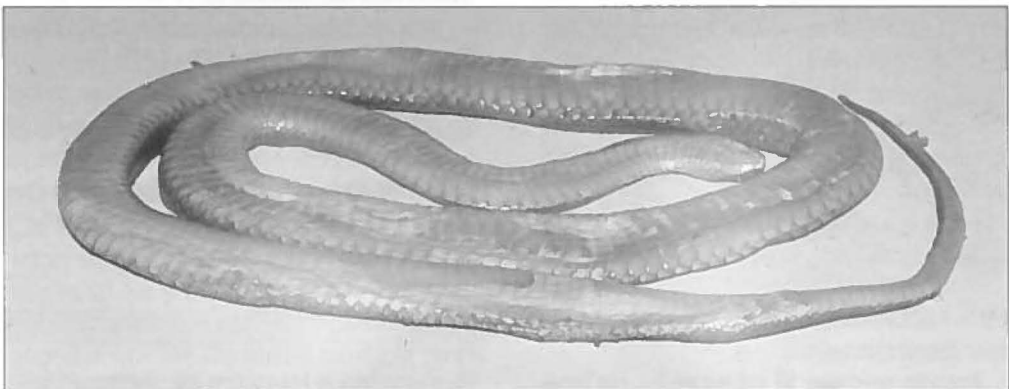
VERDERE EXEMPLAREN

In het boek 'Around Mount Isa - A Guide to the Flora and Fauna' (Horton 1976), zegt David Stammer, wanneer hij de King Brown Snakes (*Pseudechis australis*) beschrijft: 'Kleinere exemplaren (tot zo'n 90 cm) uit deze streek vertonen verscheidene kleine, magentakleurige vlekken op de kop en nek.' Dit is zeker zo bij het dier op de foto, hoewel zulke vlekken minder duidelijk zijn in het type-exemplaar. Dit ken-

Holotype. Foto: Raymond Hoser

Holotype. Foto: Raymond Hoser

merk heb ik nooit waargenomen, in geen enkel dier dat ik ooit onder ogen heb gehad. Het is erg waarschijnlijk dat Stammer onbewust exemplaren van deze soort beschreven heeft, zich niet realiserend dat wat hij voor jonge dieren van de King Brown Snake (*Pseudechis australis*) hield, in werkelijkheid een andere, toen nog niet beschreven soort was. In 1986 waren er al meer dan 600 exemplaren van *Pseudechis australis* gecatalogiseerd in de Australische staatsmusea (Longmore, 1986). Het is vrijwel zeker dat een aantal hiervan in werkelijkheid *Pailsus pailsei* zijn. Tijd- en geldgebrek hebben mij helaas ver-

hinderd om onderzoek in deze musea te doen. Hoewel Cogger (1983), Wells en Wellington (1983, 1985a, 1985b) en vele door hen geciteerde anderen al vele vormen van "*Pseudechis australis*" beschreven hebben, is het niet onmogelijk dat er nog nieuwe *Pseudechis*-soorten in staatsmusea te vinden zijn.

VOORKOMEN

Gezien de vangst van twee exemplaren en sterk anekdotisch bewijs voor meerdere exemplaren in hetzelfde gebied, is het aannemelijk dat *Pailsus pailsei* redelijk

veel voorkomt in het gebied rond Mount Isa. Peter Robertson (mededeling, juni 1998) suggereerde, dat ze waarschijnlijk ook in andere gebieden met eenzelfde terreingesteldheid, waaronder ook Centraal-Australië, voorkomt.

VERGELIJKING MET KING BROWN SNAKES (PSEUDECHIS AUSTRALIS)

Pailsus pailsei lijkt het meest op deze soort in kleur en beschubbing. Het meest duidelijke en consistente verschil tussen de twee soorten is het aantal gepaarde subcaudale schubben. Drie exemplaren van *Pseudechis australis*, afkomstig van St.-George, Queensland heb ik onderzocht. Een vrouwtje had 57 subcaudalen, waarvan 22 gepaard. Een tweede vrouwtje had er 52 waarvan de laatste 22 gepaard waren. Een mannetje had er 48 waarvan 21 gepaard. In alle gevallen waren de voorsten enkel. Zelfde aantal schubben is beschreven op een *Pseudechis australis* uit Queensland door Fred Rossignoli.

Peter Comber telde de volgende beschubbingen voor *Pseudechis australis*:

- Vrouwtje, gevangen 50 km ten oosten van Three Ways Road House NT, 54 subcaudalen, 24 gepaard, waaronder de laatste 22.
- Mannetje, van Alice Springs NT, 56 subcaudalen, waarvan zes gepaard, inclusief de laatste vijf.
- Mannetje, gevangen 35 km ten zuiden van Whyalla, SA, 55 subcaudalen, 15 gepaard inclusief de laatste 14.

Fred Rossignoli meldde een mannetje uit de nabijheid van Whyalla, SA met allemaal ongedeelde subcaudalen, wat aangeeft dat het onderscheid van *Pailsus pailsei* gebaseerd op de subcaudale beschubbing waarschijnlijk niet opgaat voor alle slangen die als *Pseudechis australis* benoemd zijn. Nu ik dit zeg, de *Pseude-*

chis australis van Whyalla (Eyre Peninsula) SA, kunnen makkelijk onderscheiden worden van de *Pseudechis australis* door hun kleur (vergelijk de foto's van beide vormen in Hosier 1989) en kunnen daarom niet verward worden met *Pailsus pailsei*, ondanks de overeenkomsten in de aantallen ventrale schubben. *Pseudechis australis* van Eyre Peninsula zijn door Mitchell in 1951 beschreven als de duidelijk aparte soort *brunnea*, een naam die ook gebruikt is door Wells en Wellington (1985a). *Pseudechis australis* uit Centraal-Australië is meer gelijk in vorm en kleur aan de vorm van Eyre Peninsula en mogelijke verschillen tussen dieren uit deze twee gebieden zijn naar mijn mening meer toevallig dan dat zij aangeven dat het om twee verschillende soorten gaat. Cogger (1983) en Wells en Wellington (1983, 1985a, 1985b) bespreken de taxonomie van Australische reptielen, waaronder de genera *Pseudechis* en *Pseudonaja*, maar *Pailsus pailsei* kan absoluut niet ondergebracht worden bij enige soort die beschreven en/of besproken wordt in die publicaties. Daarom is dit de eerste beschrijving van deze soort.

BESCHERMING

Op dit moment is het volgens mij niet waarschijnlijk dat *Pailsus pailsei* bedreigd wordt. Maar omdat er vrijwel niets bekend is over deze soort kan ik ook niets anders doen dan gissen. De huidige wetgeving in Queensland verbiedt het vangen van slangen behalve met een vergunning. Deze vergunningen zijn erg moeilijk te krijgen. Het is te hopen (maar waarschijnlijk is dat ijdele hoop) dat de autoriteiten van Queensland verstandig handelen en toch vergunningen afgeven aan diegenen die bona fide redenen kunnen aangeven om deze dieren te vangen. Hieronder kun je verstaan het houden en bestuderen van deze dieren in gevangenschap en het opnemen in museacollecties. Omdat *Pailsus pailsei* relatief gewoontjes is in kleur en andere kenmerken die begeerd worden door hobbyis-

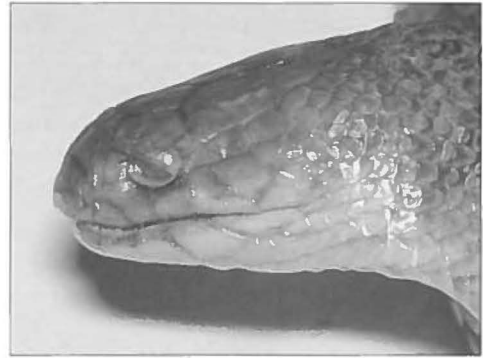

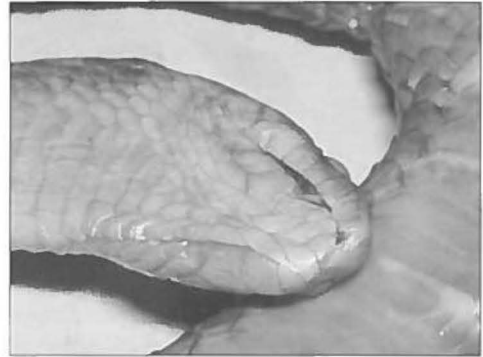
ten, zullen het nooit slangen worden die voor veel geld verhandeld zullen worden. Daarom zullen beperkingen in het vangen en verhandelen van deze soort alleen maar contra-productief werken op het wetenschappelijk onderzoek en doelstellingen tot bescherming op de lange termijn.

SLANGENHOBBYISTEN

Ik werd attent gemaakt op de nieuwe, niet eerder beschreven soort *Pailsus pailsei* door particuliere slangenhouders die geen vorm van ondersteuning van de overheid krijgen. Dat deze grote en duidelijke soort over het hoofd is gezien door de State-Museums is niet verwonderlijk als je bedenkt welk een klein aantal mensen werkzaam is in deze musea in verhouding tot de enorme grootte en diversiteit van de herpetofauna in dit land. Het is daarom belangrijk dat de State Wildlife-autoriteiten de obstakels wegnemen die de deelname van particuliere slangenhouders en andere enthousiastelingen aan de herpetologische wetenschap tegenhouden. Deze mening wordt ook gedeeld door de vele werknemers van de State-Museums en diverse dierentuinen die ik gesproken heb. Het lijkt daarom redelijk te veronderstellen dat de drijvende kracht achter het in stand houden van de huidige regels vooral de Wildlife Authorities zelf zijn. Als deze uitermate beperkende en vooral kostbare regels blijven bestaan, dan zullen tot op heden niet-ontdekte soorten ook onopgemerkt blijven. Sommigen daarvan kunnen zelfs zeldzaam of bedreigd worden zonder dat iemand zich dat realiseert. Dezelfde argumenten gelden ook voor wetenschappelijke kennis. Bijvoorbeeld gegevens over de mogelijke levensduur van deze soort (minstens veertien jaar voor een volwassen exemplaar - zie dit artikel) kunnen waarschijnlijk alleen verkregen worden door particuliere slangenhouders en een enkele dierentuin. Ditzelfde geldt ook voor betrouwbare kweek- en reproductiegegevens.

Detail holotype. Foto: Raymond Hoser

Detail holotype. Foto: Raymond Hoser

ETYMOLOGIE

Deze slangen (soort zowel als genus) is vernoemd naar de reptielenkweker Roy Pails. In 1998 was hij ongeveer 42 jaar oud en had al zijn hele leven gewijd aan het houden en kweken van Australische reptielen. Hij heeft alleen al meer dan 100.000 Australische dollars uitgegeven aan de bouw van een van de modernste reptielen-kweekfaciliteiten in Australië, in Ballarat, Victoria. Pails heeft al vele fel begeerde soorten gekweekt waardoor de vraag naar wildvangdieren af kon nemen. Vele slangenhouders hebben technieken overgenomen die hij gebruikte bij het kweken van Australische slangen.

GEWONE NAAM

De hier nieuw beschreven soort wordt de 'False King Brown Snake' genoemd vanwege de overeenkomsten tussen *Pailsus pailsei* and *Pseudechis australis*. Om in de toekomst verwarring te voorkomen, stel ik voor om voortaan deze naam voor deze soort te gebruiken.

DANKBETUIGING

Versillende mensen hebben mij attent gemaakt op deze nieuwe slangensoort. John Coventry prepareerde en catalogiseerde het type-exemplaar in de kortst mogelijke tijd.

LITERATUUR

Cogger, H. G. 1983. *Zoological Catalogue of Australia (1) Amphibia and Reptilia*, Australian Government Publishing Service, Canberra, ACT, Australia. 319 pp.

Cogger, H. G. 1992. *Reptiles and Amphibians of Australia*, Revised Edition, Reed Publishing, Sydney, NSW, Australia. 775 pp.

Coventry, J. 1988. *E-mail to Raymond Hoser*, June 23, 1 p.

Greer, A. E. 1997. *The Biology and Evolution of Australian Snakes*, Surrey Beatty and Sons Pty Limited, Chipping Norton, NSW, 2170, Australia. 370 pp.

Horton, H. 1976. *Around Mount Isa - A Guide to the Flora and Fauna*, University of Queensland Press, St. Lucia, Qld. 1976, 181 pp.

Hoser, R. T. 1989. *Australian Reptiles and Frogs*, Pierson and Co., Sydney, NSW, Australia. 240 pp.

Longmore, R. 1986. *Atlas of Elapid Snakes of Australia*. Australian Government Publishing Service, Canberra, ACT, Australia. 120 pp.

Shea, G., Shine, R. and Covacevich, J. C. 1993. Family Elapidae. Pp. 295-309 in Glasby, C. J., Ross, G. J. B. and Beesley, P. L. (eds), *Fauna of Australia. Vol. 2A Amphibia and Reptilia*. Australian Government Publishing Service, Canberra, ACT, Australia. 447 pp.

Wells, R. W. and Wellington, C. R. 1983. *A synopsis of the class Reptilia in Australia*, Australian Journal of Herpetology, 1 (3-4):73-129.

Wells, R. W. and Wellington, C. R. 1985a. *A classification of the Amphibia and Reptilia of Australia*. Australian Journal of Herpetology, Supplementary Series, (1):1-61.

Wells, R. W. and Wellington, C. R. 1985b. *A synopsis of the Amphibia and Reptilia of Australia*. Australian Journal of Herpetology, Supplementary Series, (1):62-64.

Wilson, S. K. and Knowles, D. G. 1988. *Australia's Reptiles: A Photographic Reference to the Terrestrial Reptiles of Australia*. Collins Publishers, Sydney, NSW, Australia. 447 pp.

Worrell, E. 1972. *Dangerous snakes of Australia and New Guinea*, Angus and Robertson, Sydney, Australia. 65 pp.

Dit artikel werd eerder gepubliceerd in Monitor 10 (1) 1998.

Nederlandse vertaling door René van der Vlugt.

